

Castell de Vilafamés.

El Quartijo, nucli primitiu de Vilafamés.

mica i territorial de l'hàbitat magdalenità de la Cova Matutano de Vilafamés" –excel·lent com sempre Carme), passant per la interpretació sobre "Els canvis en el poblament després de la conquesta cristiana la Plana de l'Arc" -a càrrec del professor Enric Guinot-, o la interpretació sobre "Evolució del poblament a la comarca", feta per Joan Serafi Bernat (a propòsit, en aquesta conferència, l'amic Rogelio –marit d'Oflia, la farmacèutica de Vilanova-es va fer veure en quedar-se adormit i fer alguns rones; després, el pobre Rogelio no sabia on amagar-se).

La taula rodona sobre "Internet", la deixo per a aquelles persones que ho entenguen. Però la conferència que més em va agradar –veritablement magistral- fou la que va fer Vicent Gil, director de

l'Arxiu Municipal de Vila-real, titulada "Un model d'ascens social: inquisidors i familiars la Plana de l'Arc". Cal dir, a propòsit d'açò, que una de les famílies més poderoses del Tribunal de la Inquisició a València –els Olmo- podria ser originària de les Coves de Vinromà.

A partir d'ara, caldrà plantejar-se quin tipus de conferències programarem l'any que ve a les Coves. No és necessari dir que temes no en faltaran, i que poden ser de l'interès general (torno a insistir-hi) el traçat de la Via Augusta (recordem que aquesta calçada romana creua tot el nostre terme municipal i –naturalment- la comarca, precisament per l'Arc de Cabanes), o la molinaria al riu de les Coves, per citar tan sols un parell d'exemples.

He deixat per al final

l'anàlisi i valoració de la visita que vam fer al nucli antic de Vilafamés: veritablement fascinant. Molta "culpa" en té el "guia", Joan Mateu. I és que Vilafamés dona molt de si quan es tracta d'una visita d'aquest tipus. No és Morella, però...

Joan ens va dur primerament pel que ha de considerar-se accés cristià de

Vilafamés, a través de l'antiga porta d'accés anomenada *El Portalet*, mentre ens feia notar la importància que té el sistema hidràulic en aquesta part de Vilafamés. Des d'aquí al castell, amb les seues importants torres de defensa i el primer perímetre emmurallat. Davall d'ell, el *Quartijo* –nucli primitiu de

Plaça de la Sang, amb l'antiga casa de la vila.

Ronda de les muralles, amb la botera que dona nom al carrer en primer terme.